

waren 32 divisies in het bruggehoofd samengepropt, de helft Amerikanen, de helft Britten en Canadezen. Britten en Canadezen hadden toen nog 6 divisies in Engeland gereedstaan, de Amerikanen 9 – bovendien bevonden zich in de Verenigde Staten 37 divisies die op transport naar Europa wachtten. Maar waar hen te ontschepen? Cherbourg werd op 26 juni door het Amerikaanse Eerste Leger bevrijd (men trof er o.m. honderdveertig Nederlanders aan die voor de *Organisation Todt* gewerkt hadden¹) – de toegangen tot de havens waren er versperd door schepen welke door de Duitsers tot zinken waren gebracht en alle haveninstallaties waren vernield; alleen voor de pakhuizen hadden de Duitsers geen springstof gehad.

Zowel in Engeland als in de Verenigde Staten werd de publieke opinie in de loop van juli merkbaar ongeduldig; het Rode Leger maakte in die tijd snelle vorderingen aan het Oostelijk front (daarover straks meer) – waar bleven de duidelijke Geallieerde overwinningen? Montgomery trok zich van die ongeduldige reacties niets aan. Zijn Duitse tegenstander (Hitler, hoogst verbolgen dat de *Wehrmacht* er niet in slaagde het Geallieerde bruggehoofd op te ruimen, had begin juli von Rundstedt als *Oberbefehlshaber West* vervangen door *Generalfeldmarschall* von Kluge) deed precies wat hij had voorzien: de sterkste Duitse krachten werden aan de sector van het Britse Tweede Leger geconcentreerd. Enkele keren poogde Montgomery naar Caen door te breken maar die offensieve acties faalden; de terreinstgesteldheid (nogal steile heuvels, diepe dalen, talrijke riviertjes, veel bossen, bouwland met hoge heggen, smalle kronkelwegen) was in het voordeel van de verdediger. Wel hadden die offensieve

¹ Groepen Nederlandse arbeiders die voor de Duitsers gewerkt hadden, werden ook elders in Frankrijk aangetroffen. De meesten hunner werden na enige tijd naar Engeland overgebracht waar zij in primitieve tentenkampen werden opgesloten, hoofdzakelijk in Schotland. Eind oktober bevonden zich daar ca. achthonderd geïnterneerden. Onder hen waren ook enkelen die uit SS-divisies gedeserteerd waren. Andere Nederlanders, ruim honderddertig, die men werkend voor de Duitsers had aangetroffen, werden door de Amerikanen als krijgsgevangenen naar de Verenigde Staten gevoerd en daar samen met een aantal ex-arbeiders van andere nationaliteit in een apart gedeelte van een kamp voor Duitse krijgsgevangenen in North Carolina opgesloten, zulks tot hun grote ergernis; in mei '45 zaten zij er nog.

Het was de taak geweest van het onder minister van den Tempel (Sociale Zaken) ressorterende Regeringscommissariaat voor de Repatriëring om deze Nederlanders, voorzover zij voor de Duitsers gewerkt hadden, onder zijn hoede te nemen, maar door de weerzin van van den Tempel tegen het Militair Gezag was het Regeringscommissariaat niet ingevoegd in de Geallieerde militaire organisatie; het kon dus voor de betrokkenen niets bereiken.